

WŁASNOŚĆ INTELEKTUALNA

BIULETYN O TRANSFERZE WIEDZY I TECHNOLOGII

NR 1/2013
EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

Pokonać bariery współpracy:
w gospodarce opartej na wiedzy
nauka i biznes potrzebują siebie nawzajem

Niezbędne dla innowacyjnej gospodarki:
ochrona własności intelektualnej ma równie istotne
znaczenie jak ochrona własności w sferze materialnej

Czy polska nauka idzie w las?

Między innymi na to pytanie starali się odpowiedzieć uczestnicy debaty o tym samym tytule, zorganizowanej w lutym 2013 r. na Uniwersytecie Warszawskim w ramach projektu Fundacji Polskiego Godła Promocyjnego „Teraz Polska – Polskie Puzzle”. Wzięli w niej udział przedstawiciele uczelni, instytutów, firm i MNiSW, a celem była wymiana poglądów na temat stanu polskiej nauki i szkolnictwa wyższego w aspekcie transferu nauki i technologii do gospodarki. W ocenie uczestników skala współpracy biznesu i nauki w Polsce jest wciąż niewystarczająca, aby mówić o ścisłym połączeniu tych dwóch sfer, jak dzieje się to np. w Stanach Zjednoczonych. Choć poczyniono już pewne kroki zmierzające do polepszenia sytuacji, wciąż zmagamy się ze sporym opóźnieniem w stosunku do krajów lepiej rozwiniętych. Na drodze stoją liczne bariery administracyjne, brak zachęty dla przedsiębiorców oraz błędy w edukacji, przyczyniające się do nieumiejętności wykorzystania wiedzy w praktyce oraz pracy w zespole.

Źródło: FPGP

Recepta na współpracę

Minister Barbara Kurdycka przedstawiła w lutym 2013 r. nowe pomysły MNiSW na pobudzenie współpracy nauki i biznesu. Podczas „Okrągłego Stołu Innowacji” spotkali się rektorzy szkół wyższych, przedstawiciele wiodących polskich firm oraz laureaci programu TOP 500 Innovators. Wśród zmian zaproponowanych przez MNiSW warto wskazać możliwość przekazania 1% podatku CIT na rzecz jednostek naukowych już od 2014 r. oraz reformę ustawy o zamówieniach publicznych, która w obecnej formie często opóźnia lub uniemożliwia badania naukowe. Innym ciekawym pomysłem jest „uwłaszczenie naukowców”, które zakłada, że prawo majątkowe do wynalazków będą mieli tworzący je naukowcy, a nie – jak dotąd – uczelnie. Ma to zachęcić naukowców do komercjalizacji wyników własnych badań. MNiSW pracuje też nad programem „Innowacje polskie”, którego celem jest stworzenie funduszu publiczno-prywatnego, zabezpieczającego przedsiębiorców inwestujących w nowe technologie.

Źródło: MNiSW

FOT. JACEK BABICZ

Szkolnictwo wyższe i nauka fundamentem modernizacji kraju?

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego zapowiedziała propozycje kolejnych zmian w prawie o szkolnictwie wyższym. Według Barbary Kurdyckiej, właściwe jest wyraźniejsze rozgraniczenie uczelni akademickich i zawodowych. Te drugie miałyby skoncentrować się na prowadzeniu kierunków o profilach praktycznych. Proponowane nowelizacje rozpoczęły debatę nad kierunkiem wprowadzanych zmian. Przedstawiciele polskiej nauki zwracają uwagę na konieczność zdefiniowania typów uczelni i ich zadań oraz zasadność ich kategoryzowania. Wprowadzenie jasnego podziału ma niezmiernie ważne znaczenie przy definiowaniu jednostek, które będą z większym zaangażowaniem współpracować z biznesem. Kolejnym pomysłem jest wsparcie idei uczenia się przez całe życie poprzez umożliwienie kształcenia osobom dorosłym, po 25. roku życia w ramach indywidualnego toku studiów oraz zaliczania niektórych przedmiotów na podstawie zdobytej poza uczelnią wiedzy i umiejętności, bez konieczności udziału w zajęciach. Ma to pozwolić na bardziej elastyczne łączenie kariery zawodowej i nauki. Minister podkreśla również wagę wzrostu interdyscyplinarności kształcenia i dąży do tworzenia kierunków międzywydziałowych, realizowanych między wydziałami różnych uczelni w danym mieście. Wszystkie zaproponowane zmiany mają służyć wprowadzeniu nowej jakości kształcenia, która przyczyni się do poprawy funkcjonowania szkół wyższych.

Źródło: MNiSW

Wydawca:

Fundacja ProRegio
ul. 23 Lutego 7, 61-741 Poznań
tel. 61 855 05 28, tel./fax 61 855 05 29
e-mail: biuro@proregio.org.pl
www.proregio.org.pl

Realizacja:

Smartlink Sp. z o.o.
ul. Zjazd 2/4, 60-653 Poznań
tel. 61 849 90 40
e-mail: biuro@smartlink.pl
www.smartlink.pl

Koordinacja: Iwona Gutowska

Redaktor naczelny: Anna Tomtas-Anders
Projekt logotypu: Wojciech Janicki
Projekt graficzny i skład: Nina Dereszewicz
Fot. na okładce: Janusz Tatarakiewicz

FOT. EWA BIELAŃCZYK, SŁAWOMIR OBST

Szanowni Innowacyjni Naukowcy,

Niezmiernie miło jest mi poinformować, iż powracamy do Państwa z nową odsłoną biuletynu „Własność Intelektualna”. Wierzę, że z zainteresowaniem przyjmą Państwo kolejny numer biuletynu, a informacje w nim zawarte okażą się ciekawe i przydatne. Patronat honorowy nad projektem i biuletynem sprawuje Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej.

Tematem przewodnim pierwszego wydania są instytucje zaangażowane w proces transferu technologii i komercjalizacji wyników badań naukowych. Umożliwiają one nawiązanie dialogu między naukowcami i przedsiębiorcami. Pełnią funkcję „łącznika”, bez którego współpraca nauki i biznesu, niezbędna do prawidłowego funkcjonowania gospodarki opartej na wiedzy, byłaby utrudniona. Dlatego tak ważne jest, aby wiedzieć, w jaki sposób i jaki rodzaj pomocy oferują tego typu instytucje.

Szczególniej uwadze polecam wywiad z dr Alicją Adamczak, prezes Urzędu Patentowego RP, z którego można dowiedzieć się, jaką rolę odgrywa Urząd Patentowy w tworzeniu innowacyjnej gospodarki oraz jak oceniane są poziom i skuteczność komercjalizacji wyników badań w Polsce. Zachęcam także do zapoznania się z artykułem opisującym programy i konkursy, które Narodowe Centrum Badań i Rozwoju ma zamiar ogłosić w tym roku. Z kolei w stałym cyklu „Ośrodki wsparcia” pokazywać będziemy interesujące przykłady instytucji pośredniczących w transferze wyników badań naukowych do gospodarki oraz wspierających przedsiębiorczość naukowców. Tym razem piszemy o Centrum Innowacji i Transferu Technologii UMW w Olsztynie.

Wyrażając nadzieję, że chętnie sięgną Państwo po nowe wydanie biuletynu, życzę przyjemnej lektury.

Anna Tomtas-Anders
Prezes Zarządu
Fundacji ProRegio

- 4** **Niezbędne dla innowacyjnej gospodarki**
– rozmowa z dr Alicją Adamczak, prezes Urzędu Patentowego RP
- 7** **Zwiększyć szanse na zysk**
– znalezienie partnera biznesowego to dla naukowców spore wyzwanie
- 8** **W drodze ku innowacyjności**
– Fundacja ProRegio dąży do zmiany podejścia przedstawicieli polskiej nauki i biznesu do transferu technologii
- 10** **Pokonać bariery współpracy**
– o nowatorskie rozwiązania najłatwiej na styku nauki i gospodarki
- 12** **Pomoc warta rozważenia**
– Akademycki Inkubator Przedsiębiorczości umożliwia prowadzenie własnej działalności gospodarczej bez konieczności rejestracji firmy
- 14** **Środki NCBR dla naukowców**
– w konkursach wciąż można pozyskać fundusze na tworzenie i wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań do praktyki
- 15** **Połączyć naukę z biznesem**
– Centrum Innowacji i Transferu Technologii w Olsztynie rocznie realizuje zadania o łącznej wartości około 1,2 mln zł

Niezbędne dla innowacyjnej gospodarki

rozmawiał **Jerzy Gontarz**

Kluczowym aspektem tworzenia klimatu sprzyjającego innowacyjności jest kształtowanie świadomości znaczenia własności intelektualnej, niezbędnej dla rozwoju przedsiębiorczości i konkurencyjności – mówi dr Alicja Adamczak, prezes Urzędu Patentowego RP (UP RP).

- **Skuteczna ochrona własności intelektualnej pomaga w tworzeniu gospodarki opartej na innowacjach. Jaką rolę ma tu do odegrania Urząd Patentowy RP?**

Warunkiem bezwzględnym rozwoju gospodarki opartej na innowacyjnych rozwiązaniach jest zapewnienie szeroko pojętej ochrony własności intelektualnej, mającej równie istotne znaczenie jak ochrona własności w sferze materialnej. Urząd Patentowy RP jako centralny organ administracji rządowej udziela praw wyłącznych na wynalazki, wzory użytkowe, wzory przemysłowe, znaki towarowe, oznaczenia geograficzne oraz topografie układów scalonych. Rozstrzyga sprawy w postępowaniu spornym, m.in. w zakresie unieważnienia lub stwierdzenia wygaśnięcia udzielonych praw. Odpowiedzialny jest również za sprawny przepływ informacji dotyczącej chronionych przedmiotów własności przemysłowej – prowadzi i udostępnia literaturę i opisy patentowe oraz bazy danych.

Kwestie związane z zarządzaniem własnością intelektualną mają decydujące znaczenie dla powodzenia komercjalizacji wyników prac badawczych i muszą być brane pod uwagę już na wstępnym etapie planowania przedsięwzięcia

Kluczowym aspektem tworzenia klimatu sprzyjającego innowacyjności jest kształtowanie świadomości znaczenia własności intelektualnej, niezbędnej dla rozwoju przedsiębiorczości i konkurencyjności, oraz stałe podnoszenie społecznej kultury w tym względzie. Edukacja jest jednak procesem długofalowym, a jej cel – ukształtowanie w społeczeństwie takich postaw, jak kreatywność, proinnowacyjność, ochrona własnej twórczości i poszanowanie praw osób trzecich – wymaga stałego zaangażowania i stosowania różnicowanych działań. Urząd opracowuje wiele użytecznych publikacji, poradników, organizuje konferencje, sympozja, konkursy, warsztaty szkole-

niowe, współpracuje ze stowarzyszeniami oraz organizacjami biznesowymi i twórczymi, a także ze szkołami wyższymi. Przy zaangażowaniu UP wprowadzono do obowiązkowych standardów nauczania – na wszystkich kierunkach studiów – zagadnienia dotyczące ochrony własności intelektualnej. Aktualnie są one odpowiednio uwzględnione w krajowych ramach kwalifikacji dla szkolnictwa wyższego. Działania te z pewnością przyczyniają się do stałego zwiększania świadomości środowiska akademickiego oraz przedsiębiorców na temat potrzeby inwestowania w innowacyjne rozwiązania, a w przyszłości – konieczności skutecznej ochrony dorobku intelektualnego poprzez uzyskiwanie praw wyłącznych, jak również potrzeby współpracy tych środowisk w działalności naukowo-badawczej, jej finansowania czy wdrażania uzyskanych rezultatów.

- **W Polsce czołowymi podmiotami zgłaszającymi wynalazki i wzory użytkowe do ochrony były szkoły wyższe i placówki naukowo-badawcze. W 2010 r. było to 1577 na 3203 wszystkich zgłoszeń dokonanych przez podmioty krajowe, a w 2011 r. – 1945 na 4818 wszystkich wynalazków i wzorów użytkowych. Dlaczego nasze firmy są dużo mniej aktywne niż ich odpowiedniki w krajach rozwiniętych?**

Poziom innowacyjności podmiotów gospodarczych jest w znacznym stopniu pochodną aktywności naukowo-badawczej oraz wielkości środków przeznaczanych na badania i rozwój. Wydatki te stanowią obecnie niestety niewielką część budżetów polskich przedsiębiorstw. Jednak należy podkreślić, że liczba krajowych wynalazków zgłoszonych do ochrony przez polskie firmy i liczba udzielonych patentów nie odzwierciedla w pełni rzeczywistego wkładu naszych twórców w rozwój współczesnej cywilizacji technologicznej. Jest to spowodowane m.in. tym, że obecnie autorzy innowacyjnych rozwiązań pracują nierzadko w środowisku międzynarodowym na rzecz firm i podmiotów zagranicznych, które zastrzegają prawa do tak powstających wynalazków i patentów na własną wyłączność. Wynalazki zgłoszone do ochrony przez polskie uczelnie i inne placówki naukowe stanowią obecnie około 45% ogólnej liczby zgłoszeń patentowych wpływających do Urzędu, a zgłoszenia dokonywane przez sektor gospodarki to niemal 33%. Ostatnio obserwujemy też wzrost napływu zgłoszeń z sektora gospodarki, ale nie wszystkie uzyskują ochronę pa-

tentową. Przyczyną odmowy jest brak nowości, spowodowany m.in. przedwczesnym ujawnieniem istoty wynalazku, lub niewystarczający poziom wynalazczy rozwiązań. Problemy z uzyskaniem ochrony patentowej związane są także z nieuwzględnianiem już na etapie planowania i realizacji prac nad wynalazkiem innych, istniejących wcześniej rozwiązań, opublikowanych w bazach danych zasobów informacji patentowej o zasięgu światowym.

- **Kiedy uczelnia lub jednostka naukowa powinna myśleć o ochronie nowych rozwiązań? Jak wygląda zarządzanie wytworzoną własnością intelektualną w środowisku naukowym w świetle obowiązującego w Polsce prawa?**

Kwestie związane z zarządzaniem własnością intelektualną mają decydujące znaczenie dla powodzenia komercjalizacji wyników prac badawczych i muszą być brane pod uwagę już na wstępnym etapie planowania przedsięwzięcia. W trakcie

dr Alicja Adamczak – prezes Urzędu Patentowego RP

FOT. PAWEŁ PAWŁOWSKI/ELAZNA STUDIO

tworzenia założeń prac badawczych zespół badawczy lub jego doradcy powinni przeanalizować potrzeby gospodarki oraz różne aspekty związane z własnością intelektualną – światowy stan techniki, sformułowanie strategii ochrony etc. Jednocześnie należy pamiętać, że zarządzanie własnością intelektualną wymaga stałego monitorowania sytuacji na rynku i podejmowania aktywnych działań także podczas realizacji badań. Trzeba być przygotowanym na różnorodne sytuacje, które wymagać będą szybkiej i skutecznej reakcji. Może to być konieczne choćby w przypadku pojawienia się roszczeń osób trzecich lub powstania sporu związanego z naruszeniem praw wyłącznych. Wybór właściwej ścieżki postępowania może przesądzić o wynikach komercjalizacji.

Wdrożenie przez ośrodki naukowe strategii zarządzania własnością intelektualną pozwoli więc wyeliminować element przypadkowości przy podejmowaniu decyzji dotyczących ochrony i komercjalizacji wyników prowadzonych badań. Opracowanie założeń strategii działania wymaga jednak pogłębionej analizy wielu czynników oraz sformułowania odpowiedzi na szereg podstawowych pytań takich, jak np.: na jakich zasadach powstają określone wartości niematerialne i kto ma do nich prawo – jednostka naukowa czy pracownik prowadzący badania, czy to prawo przysługuje im wspólnie, czy istnieje ryzyko naruszenia cudzych praw wyłącznych. Podejście do zarządzania własnością intelektualną w sposób systemowy zapewnia przede wszystkim minimalizację ryzyka związanego m.in. z nieuświadomianiem sobie braku ochrony prawnej. Bardzo istotny jest również aspekt zwiększania przychodów poprzez rentowną eksploatację chronionej własności intelektualnej. Szczególne znaczenie ma tutaj polityka licencyjna. Ponieważ uzyskiwanie praw wyłącznych, ich utrzymywanie i egzekwowanie wiąże się z określonymi kosztami, a z drugiej strony może generować korzyści oraz przychody, to zdefiniowanie strategii działania w tej sferze jest równie niezbędne jak opracowanie strategii finansowania projektu badawczego.

- **Dużo mówiono o niebieskim laserze – polskim wynalazku. Tymczasem szybko wdrożono to rozwiązanie w koncernach zagranicznych. Dlaczego mamy tak małe sukcesy w komercjalizowaniu polskich wynalazków? Czego brakuje polskim naukowcom do podejmowania współpracy przy komercjalizacji?**

Bardzo często głównym problemem są finanse, i to nie tyle na opracowanie interesującej technologii, ale na jej pomyslnie wdrożenie na dużą skalę. Dodatkowo naukowcom w Polsce brakuje specjalistycznego wsparcia ze strony ekspertów w dziedzinie transferu technologii. Kazus „polskiego niebieskiego lasera” znakomicie ilustruje te problemy. Zespół naukowców z PAN opracował ponad 10 lat temu nowatorską metodę wytwarzania materiału półprzewodnikowego opartej na azotku galu. Dzięki niej stworzono niebieski laser półprzewodnikowy. Niestety, pomimo znaczących środków publicznych, zarządzanej przez naukowców spółce TopGaN nie udało się do dziś odnieść spektakularnych sukcesów. Inną drogę obrała spółka Ammono, która mniej więcej w tym samym czasie stworzyła alternatywną metodę wytwarzania podłoża na bazie azotku galu i nawiązała współpracę z liderem w tej dziedzinie – japońską firmą Nichia. Kooperacja z potentatem rynkowym zapewniła polskiej spółce finansowanie dalszych prac badawczych oraz nowe wynalazki w tej dziedzinie, zgłoszone do opatentowania w Polsce i za granicą. Dzięki umiejętności wykorzystaniu możliwości i doświadczenia zagranicznego

partnera firmie Ammono udało się pomyślnie przejść tzw. dolinę śmierci, czyli przebyć drogę pomiędzy opracowaniem technologii a jej wdrożeniem.

Niestety, tego typu historii sukcesu w polskiej nauce i gospodarce ciągle jest zbyt mało. Nie wszyscy pracownicy naukowcy oraz zarządzający jednostkami naukowymi mają dostateczną wiedzę na temat możliwości ochrony wynalazków, wzorów użytkowych, wzorów przemysłowych oraz innych przedmiotów własności intelektualnej. Wiedza ta jest niezbędna do prawidłowego prowadzenia projektów badawczych, gdyż uzyskanie prawa wyłącznego zapewnia monopol na korzystanie z wynalazku lub wzoru w sposób zarobkowy bądź zawodowy na całym obszarze Polski. Brak takiej ochrony może spowodować wymierne szkody dla autorów innowacyjnych rozwiązań. Należy przy tym podkreślić, że podmioty prowadzące projekty badawcze zbyt rzadko korzystają z konsultacji, porad oraz stałej współpracy z rzecznikami patentowymi. A to pozwala uniknąć wielu błędów przy określaniu potrzeb w zakresie ochrony praw wyłącznych oraz przy prowadzeniu postępowania przed Urzędem Patentowym. Warto również przypomnieć, że istnieje wiele instrumentów wsparcia ochrony własności przemysłowej, które realizują różne instytucje, m.in. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Krajowa Izba Gospodarcza, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju czy Ośrodek Przetwarzania Informacji.

Moim zdaniem twórcom, właścicielom patentów czy praw ochronnych do wzorów użytkowych niezbędna jest pomoc wyspecjalizowanych w tej dziedzinie brokerów. Pozwolę sobie na pewne porównanie z artystami, którzy są wspierani przez impresariów. Tak samo naukowcy potrzebują analogicznego wsparcia, tyle że w zakresie komercjalizacji uzyskanych przez nich rezultatów technicznych.

Chciałabym jeszcze rozwinąć wcześniejszą wypowiedź dotyczącą współpracy naukowców z przedsiębiorcami. Większy zakres współpracy oznacza większą szansę wdrożenia, a w przypadku rozwiązań opracowanych na zamówienie przemysłu możemy oczekiwać wręcz gwarancji wdrożenia. Partnerstwo publiczno-prywatne w finansowaniu badań i rozwoju, tak charakterystyczne w Niemczech, daje pozytywne rezultaty, o czym świadczy skala innowacyjności gospodarki niemieckiej.

- **Amerykańskie uniwersytety każdego roku realizują badania na kwotę ponad 21 mld dolarów, pochodzącą z rządowych grantów. Przetworzenie wyników tych badań w produkty rynkowe przynosi gospodarce duże zyski. Pomagają im w tym wyspecjalizowane ośrodki komercjalizacji. W Polsce działają dziesiątki centrów transferu technologii, ale – poza nielicznymi wyjątkami – rynkowego sukcesu trudno szukać. Na czym polega nasz problem?**

Akademickie Centra Transferu Technologii to nowy element w modelu polskiej nauki. Profesjonalizacja i rozwinięcie ich działalności wymaga zebrania wielu doświadczeń, które pozwolą na wypracowanie efektywnych metod, dostosowanych do naszych warunków. Do skutecznej komercjalizacji wyników prac naukowych konieczne jest także przeprofilowanie kierunków prowadzonych badań, aby były one w coraz większym stopniu odpowiedzią na zapotrzebowanie rynku. Niezbędne jest też finansowanie w odpowiednich proporcjach badań podstawowych i stosowanych, co przyczyni się do zwiększenia efektów ekonomicznych, wynikających z komercjalizacji dorobku naukowego.

- **Urząd Patentowy RP realizuje projekt systemowy „Wsparcie efektywnego wykorzystania własności przemysłowej w innowacyjnej gospodarce”, który uzyskał dofinansowanie w ramach Programu Innowacyjna Gospodarka. Jak mogą z niego korzystać placówki naukowe i badawczo-rozwojowe?**

Głównym celem jest kształtowanie świadomości i kultury społecznej w zakresie ochrony własności intelektualnej. Prowadzimy wiele działań informacyjnych i edukacyjnych, służących ograniczeniu negatywnych zjawisk gospodarczych takich, jak np. piractwo. Podejmowane inicjatywy skierowane są przede wszystkim do przedsiębiorców, ale także do szeroko rozumianej grupy tzw. instytucji otoczenia biznesu, czyli rzeczników patentowych, organów bądź jednostek uczelni lub placówek naukowych, które współpracują z przedsiębiorcami w zakresie działalności innowacyjnej, oraz do instytucji i organizacji zaangażowanych w ochronę własności intelektualnej. Każdego roku organizujemy spotkania konsultacyjno-informacyjne, konferencje międzynarodowe, wystawy wzornictwa przemy-

Skuteczna komercjalizacja wyników prac naukowych wymaga także przeprofilowania kierunków prowadzonych badań, aby były one w coraz większym stopniu odpowiedzią na zapotrzebowanie rynku

słowego, szkolenia ogólnopolskie i regionalne. Podczas specjalistycznych seminariów zagadnienia z zakresu prawa własności przemysłowej, prawa autorskiego, zarządzania, transferu technologii prezentują wybitni eksperci krajowi i zagraniczni, a także przedsiębiorcy, projektanci wzornictwa przemysłowego i przedstawiciele IOB. Organizujemy także konkursy na plakat, prace naukowe i studenckie o tematyce związanej z ochroną własności intelektualnej. Dla grupy docelowej projektu ważne są również zagadnienia związane z transferem technologii z nauki do przemysłu. Corocznie organizowane międzynarodowe sympozja w Krakowie, poświęcone tej tematyce, umożliwiają szeroką wymianę doświadczeń z partnerami zagranicznymi. Problematyka ta jest niezwykle ważna dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, prowadzących działalność innowacyjną w obszarze nowych technologii i będących potencjalnymi partnerami uczelni oraz innych jednostek naukowych.

- **Czy wspólnotowy patent europejski o jednolitym skutku rzeczywiście zagraża naszym interesom, jak dowodzą raporty zamówionym w ubiegłym roku przez Ministerstwo Gospodarki?**

Opinie i ekspertyzy wskazują jednoznacznie, że decyzje rządowe i parlamentarne w tym zakresie będą miały dalekosiężne skutki, dlatego ich podjęcie wymaga wyważonego stanowiska, którego ranga jest znamieną dla przyszłości całej polskiej gospodarki. ▶

Zwiększyć szanse na zysk

autor **Marek Kotecki**

Jednym z najtrudniejszych elementów procesu komercjalizacji badań jest znalezienie potencjalnego partnera biznesowego. Może nim być podmiot zainteresowany zakupem lub licencją albo inwestor kapitałowy, mogący zainwestować w akademicki start-up.

Nie ma co ukrywać, że dla naukowców znalezienie partnera jest często dużym wyzwaniem. Efekty ich badań muszą bowiem wpisywać się w specyfikę inwestora. Dotyczy to zarówno stosowanej technologii, jak i długoterminowej strategii rozwoju. Rozszerzenie obszaru geograficznego, na którym podejmiemy się komercjalizacji badań, zwiększa szanse na jego znalezienie. Współczesna gospodarka w dużym stopniu promuje przedsiębiorstwa działające globalnie. Trudno zatem oczekiwać zainteresowania technologią o potencjale ograniczonym lokalnie.

UMIĘDZYNARODOWIENIE PORTFELA PATENTOWEGO

Takie ograniczenie wprowadzają często sami właściciele technologii, nie dbając o jej ochronę na rynku międzynarodowym. Sytuację najlepiej obrazuje relacja liczby zgłoszonych wynalazków do ochrony w Polsce do tych zgłoszonych w Europejskim Urzędzie Patentowym (EPO). W 2011 r. Urząd Patentowy RP zanotował 4818 zgłoszeń, a do EPO w tym samym czasie podmioty z Polski zgłosiły zaledwie 254 wynalazki. Co prawda zgłoszenia krajowe w ciągu roku mogą zostać rozszerzone, jednak nie jest to praktyka powszechnie stosowana ze względu na wysokie koszty. Zapewne to także powód dużej liczby zgłoszeń krajowych. Trzeba jednak pamiętać, że potencjał ekonomiczny takiego zgłoszenia jest znacznie niższy, gdyż zawęży rynek do niespełna 40 milionów potencjalnych odbiorców. Ograniczeniem jest również mała rozpoznawalność polskich patentów. Publikacje w języku angielskim, francuskim lub niemieckim mogą być dużo częściej cytowane przez zagranicznych twórców, w efekcie czego wynalazek jest szerzej promowany. Umożliwia to także łatwiejszą prezentację zawłości technologicznych potencjalnie zainteresowanym podmiotom gospodarczym.

UCZELNIANE PATENTOWANIE

Dla potrzeb wydanej w 2009 r. przez Fundację ProRegio broszury „ABC Przedsiębiorczości Akademickiej” (bezpłatny dostęp na www.proregio.org.pl) przeprowadzone zostało badanie portfela patentowego wiodących uczelni technicznych w naszym kraju: Politechniki Gdańskiej, Poznańskiej, Śląskiej, Warszawskiej oraz Wrocławskiej. Pokazało ono, że w dużo większym stopniu szkoły wyższe zgłaszały wynalazki do ochrony w kraju, bagatelizując przy tym zgłoszenia w trybach międzynarodowych – PCT (Układ o Współpracy Patentowej) lub EPC (Konwencja o Patencie Europejskim). Na podstawie dostępnych danych określono udział zgłoszeń patentowych w trybie zagranicznym w przedziale od 2% wszystkich zgłoszeń dla Politechniki Wrocławskiej do 12% dla Politechniki Gdańskiej. Odsetek dla pozostałych uczelni wynosił 5-6%. Badanie potwierdziło także tezę – na podstawie analizy cytowań – o większym potencjale ekonomicznym patentów zagranicznych. Wykazano, że wyłącznie patenty zgłoszone za granicą (przede wszystkim w USA) cieszyły się zainteresowaniem przedsiębiorstw i były cytowane w innych zgłoszeniach patentowych. Przykładem może być patent Politechniki Poznańskiej (nr US 4,176,624), cytowany przez takie przedsiębiorstwa, jak m.in. włoski Fiat, japońska Toyota czy amerykańska firma Lucas Industries. Warto pamiętać, że podmioty cytujące w przyszłości mogą być także naszymi licencjobiorcami. Umiędzynarodowienie portfela patentowego uczelni, mimo wyższych kosztów, jest więc szansą na uzyskanie realnych zysków z komercjalizacji badań.

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Nie oznacza to oczywiście, że każdorazowo powinniśmy rozciągać ochronę na jak największą liczbę krajów. Wybór

obszaru geograficznego powinien wynikać ze wcześniejszej analizy rynku, która pomoże nam w określeniu potencjalnych obszarów, jakie możemy zainteresować naszym wynalazkiem. Dobrze, gdyby jednocześnie wskazywała konkretne podmioty gospodarcze, z którymi możemy nawiązać współpracę. Analiza może odbywać się w oparciu o znajomość branży, liczbę cytowań lub opierać się na bazach patentowych. W tym ostatnim przypadku szukamy, w jaki sposób nasza technologia może uzupełnić lub zastąpić obecnie stosowaną przez przedsiębiorstwo. Pomocne mogą być również bazy przedsiębiorstw, jak np. prowadzona w ramach działalności punktów sieci Enterprise Europe Network. Warto także rozważyć skorzystanie z propozycji zagranicznych instytucji otoczenia biznesu. W kolejnych numerach biuletynu będą ukazywały się artykuły prezentujące tego typu instytucje, aby przybliżyć ich specjalistyczną ofertę. ▀

FOT. EWA BIELAŃCZYK, SŁAWOMIR OBST

Marek Kotecki – Fundacja ProRegio

W drodze ku innowacyjności

autor **Justyna Kuświk**

Wydawany każdego roku raport Komisji Europejskiej „Summary Innovation Index” pokazuje, że jednym z najważniejszych mankamentów polskiej gospodarki jest niski poziom innowacyjności. Przyczyn tak słabej pozycji Polski – nad czym debatuje się od lat – można podać wiele. Trudno jest jednak jednoznacznie ocenić, jak to zmienić.

Dotychczasowe działania związane m.in. z ogromnym zastrzykiem finansowym z Unii Europejskiej, jak również reformy kluczowych ustaw, nie przyniosły wymiernych i spodziewanych korzyści. Co zatem może przyczynić się do zmiany tej sytuacji? Nowa reforma, kolejna perspektywa finansowa czy może sprawnie działający system, w którym istotną rolę odgrywać będą Instytucje Otoczenia Biznesu?

Słownik pojęć „Innowacje i transfer technologii” (PARP, 2012) wskazuje, iż Instytucje Otoczenia Biznesu (IOB) stanowią „kluczowe ogniwo nowoczesnych systemów wsparcia rozwoju gospodarczego, obejmujące zróżnicowaną organizacyjnie grupę niekomercyjnych instytucji, aktywnych w obszarze wspierania przedsiębiorczości i samozatrudnienia, transferu

i komercjalizacji technologii oraz poprawy konkurencyjności MSP”. Wśród podstawowych zadań stawianych przed nimi wyróżnić można: wspieranie i krzewienie idei przedsiębiorczości oraz samozatrudnienia, oferowanie pomocy i wsparcia merytorycznego dla nowo powstałych firm, upowszechnianie wiedzy służącej popularyzacji idei prowadzenia własnej firmy, tworzenie przyjaznego środowiska dla transferu technologii i komercjalizacji wyników badań naukowych, zmiana postaw i mentalności w kwestii wdrażania osiągnięć naukowych do gospodarki oraz tworzenia jakże istotnych sieci powiązań pomiędzy nauką a biznesem.

Najczęściej występującymi formami IOB są spółki publiczno-prywatne oraz fundacje i stowarzyszenia. Można również spotkać

instytucje reprezentujące biznes, jednostki szkół wyższych i instytucji B+R oraz jednostki administracji publicznej. Fundacje i stowarzyszenia, ze względu na specyfikę działalności, odgrywają szczególną rolę w całym systemie wsparcia biznesu. Przykładem jest Fundacja ProRegio, która nieprzerwanie od 2004 r. skutecznie wspiera zarówno polską naukę, jak i biznes w ich drodze ku innowacyjności.

WSPIERANIE IDEI PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Jednym z głównych celów, jakie postawiła sobie Fundacja ProRegio od początku działalności, było wspieranie zakładania własnej działalności gospodarczej. Służyły temu liczne szkolenia, podczas których uczestnicy zwracali uwagę m.in. na za-

Działania zaplanowane w ramach projektu „Przedsiębiorczy naukowiec – kreator jutra”, dofinansowanego przez NCBR

Działania	Tematyka	Częstotliwość	Grupa docelowa
Biuletyn „Własność Intelektualna”	Ochrona WI, przedsiębiorczość akademicka, transfer technologii	Kwartalnik w wersji drukowanej i elektronicznej, dostępnej na stronie Fundacji	Przedstawiciele środowisk naukowych z województw: <ul style="list-style-type: none"> • lubuskiego • kujawsko-pomorskiego • podlaskiego • podkarpackiego • warmińsko-mazurskiego
Szkolenia	Ochrona własności intelektualnej	Jedno szkolenie w każdym województwie	
	Zarządzanie własnością intelektualną	Jedno szkolenie w każdym województwie	
	Transfer technologii	Jedno szkolenie w każdym województwie	
Konkurs ofert technologicznych	Oferty technologiczne bazujące na efektach badań naukowców	Konkurs w 2014 r.	

wiłość przepisów, deficyt odpowiednich instytucji wsparcia, niską wiedzę pozwalającą prowadzić działalność gospodarczą oraz nieświadomość i niezajomość kwestii związanych z ochroną własności

przez dwa lata (2013-2014) i jest skierowany do przedstawicieli środowisk naukowych w wybranych 5 województwach: lubuskim, kujawsko-pomorskim, podlaskim, podkarpackim oraz warmińsko-

Fundacja, realizując liczne inicjatywy, dąży do zmiany podejścia przedstawicieli polskiej nauki i biznesu do transferu technologii

intelektualnej. Dzięki zdobyciu niezbędnego doświadczenia Fundacja rozpoczęła starania, by wiedzę i umiejętności z zakresu prowadzenia własnej firmy oraz ochrony własności intelektualnej sukcesywnie zwiększać. Z pomocą w realizacji statutowych celów przyszła perspektywa finansowa 2007-2013 oraz środki przeznaczone m.in. na popularyzację wiedzy z zakresu zakładania i prowadzenia własnej firmy oraz zarządzania własnością intelektualną w jednostce. Pierwsze realizowane projekty szkoleniowo-doradcze cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem uczestników. Wśród nich najliczniejszą grupę stanowili przedstawiciele środowiska naukowego. Tak duże zainteresowanie naukowców ochroną praw autorskich, prawami własności intelektualnej oraz prowadzeniem firmy bazującej na dobrach intelektualnych, wytworzonych w jednostce naukowej, utwierdziło zespół Fundacji w wyborze odpowiedniej drogi rozwoju, ukazując również, jak wiele jest jeszcze do zrobienia.

MERYTORYCZNE WSPARCIE

Jednoznaczne sygnały płynące ze środowiska naukowego oraz przedsiębiorstw o konieczności podniesienia wiedzy z zakresu ochrony innowacji i transferu technologii skłoniły Fundację, by rozpocząć wydawanie biuletynów „Własność Intelektualna” oraz „Spin off – poradnik przedsiębiorczych naukowców”. Oprócz działalności wydawniczej Fundacja wciąż podnosiła swoje kompetencje i umiejętności z zakresu ochrony własności intelektualnej i transferu technologii poprzez realizację bloków tematycznych na studiach podyplomowych, organizując liczne warsztaty, seminaria i konferencje oraz zagraniczne staże. Zwieńczeniem tych wszystkich działań jest realizacja projektu „Przedsiębiorczy naukowiec – kreator jutra”, dofinansowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach przedsięwzięcia „Kreator innowacyjności – wsparcie innowacyjnej przedsiębiorczości akademickiej”. Projekt będzie realizowany

-mazurskim. W ramach projektu zaplanowano kontynuację wydawania biuletynu „Własność Intelektualna”, organizację szkoleń oraz konkurs ofert technologicznych (szczegóły w tabeli).

TRANSFER TECHNOLOGII

Fundacja w swoich działaniach coraz większy nacisk kładzie na efektywne zarządzanie własnością intelektualną, prowadzące do transferu technologii i komercjalizacji wyników badań naukowych. Kluczem do osiągnięcia sukcesu okazała się realizacja projektów stażowych skierowanych zarówno do pracowników naukowych, jak i do pracowników przedsiębiorstw: „Recepta na transfer” (realizowany w partnerstwie z Uniwersytem Medycznym w Poznaniu), „Z transferem na TY” (w partnerstwie z Uniwersytem im. Adama Mickiewicza) oraz „Staż kluczem do biznesu”. Realizacja projektów stażowych umożliwiła polskim naukowcom praktyczne zetknięcie się z najlepszymi ośrodkami i instytucjami zajmującymi się transferem technologii m.in. z USA, ze Szwecji, z Niemiec, Szwajcarii i innych państw Unii Europejskiej. Uczestnicy stażu zwracali uwagę na niespotykaną dotychczas możliwość współpracy z biznesem, która w polskich realiach jest bardzo ograniczona. „Spotykając się z dziesiątkami naukowców, mogliśmy zobaczyć, co i jak robią oraz w jaki sposób próbują transferować. Przez kilka dni po powrocie byłem bardzo entuzjastycznie nastawiony. Ten entuzjazm trochę osłabł, ale może to dobrze. Trochę się urealnił” – podkreślał jeden z uczestników.

TWORZENIE SIECI WSPÓŁPRACY

Kolejnym kluczowym modułem podnoszenia innowacyjności polskich przedsiębiorstw i naukowców jest skuteczne budowanie sieci współpracy i wzajemnego zaufania. Istotnym elementem sprawnej kooperacji jest uświadomienie naukowcom, że biznes funkcjonuje w oparciu o zupełnie inne standardy. Otwarcie się nauki na nowe rozwiązania możliwe jest tylko poprzez realną współpracę, na co zwracał uwagę jeden z uczestników projektu stażowego: „Myślę, że najcenniejsza jest zdolność do inspiracji, by się nie ograniczać. Nie jest to jeszcze amerykańskie ‘I can’, ale jest próba, by być bardziej otwartym na ludzi”. W kontekście budowania oddolnego modelu współpracy nauki z biznesem decydujące wydaje się być zdobycie wiedzy oraz późniejsze wykorzystanie jej w praktyce – co umożliwiły właśnie projekty stażowe. Najważniejszą rolę odgrywać tu będzie naukowiec, który – świadom potrzeb biznesu – potrafi z nim rozmawiać wspólnym językiem, a tym samym współpracować.

Fundacja, realizując liczne inicjatywy, dąży do zmiany podejścia przedstawicieli polskiej nauki i biznesu do transferu technologii. Stara się rozszerzać działania oparte na celach statutowych, angażując się w realizację projektów innowacyjnych, współpracując także z partnerami zagranicznymi, m.in. ze Szwecji i z Włoch. Poszerzając swoją ofertę o możliwość inkubacji w ramach Virtualnego Inkubatora Przedsiębiorczości (www.vip.proregio.org.pl), krzewi w praktyce ideę przedsiębiorczości. Z kolei, rozbudowując portal www.sciencenetwork.eu, ułatwia współpracę pomiędzy nauką a biznesem, proponując innowacyjne narzędzia wsparcia transferu technologii, np. generatory umów licencji/sprzedaży dóbr intelektualnych, generator regulaminów wynalazczości, kalkulator wyceny technologii oraz serwis ofert i zapytań technologicznych. Ciągła chęć doskonalenia i poprawy sytuacji skłania zespół Fundacji do wytyczania nowych wyzwań, które przyczynią się do zmian zarówno w polskiej gospodarce, jak i mentalności. ▸

ProRegio
f u n d a c j a

Pokonać bariery współpracy

autor **Waldemar Wierzyński**

W gospodarce opartej na wiedzy nauka i biznes potrzebują siebie nawzajem. Fundamentem ich współpracy musi być zaufanie i zrozumienie potrzeb każdej ze stron. W Polsce istnieją już miejsca, gdzie prowadzony jest dialog między uczelniami a przedsiębiorstwami.

O nowatorskie rozwiązania najłatwiej na styku nauki i gospodarki, gdzie projekty *stricto* badawcze mogą zostać przekształcone w produkty i usługi dostępne na rynku. Kluczowym elementem tego procesu jest transfer wiedzy i technologii. W praktyce wymaga on zbudowania trwałych relacji między jednostkami naukowymi a podmiotami gospodarczymi. Dopiero tego rodzaju sieć kontaktów (instytucjonalnych, ale także osobistych) może stać się gruntem, na którym zaczną się pojawiać innowacyjne projekty. Innowacyjności służy bowiem wymiana doświadczeń, ścieranie się poglądów czy też wzajemne identyfikowanie swoich potrzeb. Jeśli do tego dodamy odpowiednie zaplecze infrastrukturalne (nowoczesne laboratoria z aparaturą naukową, prototypownie, urządzenia pomiarowe), otrzymamy spójny i kompleksowy system innowacji. Kapitał intelektualny w połączeniu z wysokiej jakości infrastrukturą nie daje wprawdzie gwarancji sukcesu w globalnej i niezwykle konkurencyjnej gospodarce, jest natomiast tego sukcesu niezbędnym elementem.

ZŁOTY TRÓJKĄT INNOWACJI

Projekt „Science Point – płaszczyzna wymiany dobrych praktyk i budowania partnerstw biznesowych” (dofinansowany przez NCBiR w ramach programu „Kreator innowacyjności – wsparcie innowacyjnej przedsiębiorczości akademickiej”) to wspólne przedsięwzięcie Uniwersytetu w Białymstoku i spółki PPBW. Efektem ich działania ma być utworzenie w regionalnej gospodarce tzw. złotego trójkąta innowacji, obejmującego jednostki naukowe, podmioty gospodarcze i administrację publiczną (szczególnie na szczeblu samorządowym). „Science Point” wspiera transfer wiedzy i technologii z nauki do gospodarki, łączy partnerów naukowych, biznesowych i samorządowych oraz buduje zaufanie między wymienionymi środowiskami. W ramach projektu realizowane są trzy podstawowe zadania: stworzenie przyuczelnianego ośrodka konsultacyjnego „Science Point”, przeprowadzenie szkoleń oraz utworzenie elektronicznej bazy danych m.in. na temat projektów realizowanych przez Uniwersytet w Białymstoku.

W Polsce funkcjonuje około 735 instytucji otoczenia biznesu, z czego tylko niewielka część jest zlokalizowana w województwie podlaskim. Co więcej, zdecydowana większość z nich to ośrodki szkoleniowo-doradcze. Brakuje natomiast profesjonalnych brokerów innowacji, czyli instytucji wspierających transfer wiedzy we wszystkich jego kluczowych aspektach, począwszy od skojarzenia partnerów naukowych i biznesowych, przez wyjaśnienie wątpliwości formalno-prawnych w zakresie chociażby praw własności intelektualnej i ochrony przemysłowej, a skończywszy na pomocy w znalezieniu finansowania zewnętrznego (kontakt z funduszami typu venture capital).

– Zagadnienie komercjalizacji wytworów pracy środowiska naukowego od lat wzbudza wiele emocji zarówno po stronie nauki, jak i biznesu. Wynika to m.in. z różnych celów, jakie stawiają sobie obie grupy. Naukowcy wkładają w realizowane zadanie część siebie, dlatego trudno jest im zaakceptować fakt, że biznes ocenia ich pracę przez pryzmat opłacalności wdrożenia i poziomu zysków, który da się osiągnąć – mówi Łukasz Krajewski, koordynator projektu ze spółki PPBW. Podstawowym zadaniem ośrodka konsultacyjnego „Science Point” ma być więc przełamywanie wzajemnej nieufności i inspirowanie współpracy nauki z przemysłem, wskazywanie na wynikające z niej korzyści, budowanie kultury innowacyjności i dostarczenie przykładów dobrych praktyk. – Sukcesem projektu będzie zmiana świadomości, dostrzeganie szerszego kontekstu komercjalizacji przez uczestników projektu – podkreśla Krajewski. W dłuższej perspektywie ośrodek „Science Point” powinien przyczynić się do rozwoju przedsiębiorczości akademickiej w województwie podlaskim, stając się lokalnym odpowiednikiem jednego z najlepszych na świecie brokerów innowacji – ISIS Innova-

FOT. ARCHIWUM UNIWERSYTETU W BIAŁYMSTOKU

tion Oxford. Praktyczne działania ośrodka obejmują przede wszystkim ocenę możliwości wdrożenia wyników prac badawczych do gospodarki, analizę potencjału rynkowego dóbr własności przemysłowej, promocję wytworzonej technologii, ocenę zdolności patentowej projektu, wskazanie możliwości dalszego finansowania badań lub prac wdrożeniowych oraz doradztwo prawne i konsultingowe.

Dla pracowników naukowych, absolwentów i studentów szkół wyższych, przedsiębiorców oraz pracowników instytucji otoczenia biznesu przygotowano cykl szkoleń, które mają przybliżyć wszystkie istotne aspekty procesu transferu technologii i wiedzy, m.in. potencjału regionalnej gospodarki, komercjalizacji wyników badań, wyceny innowacyjnego produktu, własności intelektualnej, ochrony przemysłowej, audytu technologicznego, wreszcie przedsiębiorczości akademickiej. Do tej pory odbyły się 4 bloki szkoleniowe, w których uczestniczyło łącznie 100 osób. Trzeci moduł projektu – elektroniczna baza danych – jest swoistym kompendium wiedzy na temat projektów badawczych o dużym potencjale rynkowym. Ma także umożliwiać znalezienie wykwalifikowanej kadry naukowej w zależności od zapotrzebowania. – Baza stanowi odpowiedź na problem niedostatecznej wiedzy na temat możliwości realizacji określonych usług i analiz przez jednostkę naukową. Dzięki tym działaniom możliwe będzie szybkie reagowanie na potrzeby rynkowe. Platforma informacyjna pozwoli na wyszukiwanie naukowców zajmujących się określoną problematyką. Ułatwi to również tworzenie konsorcjów naukowo-przemysłowych – wyjaśnia Łukasz Krajewski.

INFRASTRUKTURA DLA INNOWACJI

Tworząc dla sektora nauki i gospodarki płaszczyznę porozumienia i współpracy, białostocki projekt „Science Point” przełamuje przede wszystkim bariery mentalnościowe. Z kolei mielecki Inkubator Nowych Technologii IN-TECH jest przykładem na sprawne znoszenie ograniczeń infrastrukturalnych.

IN-TECH funkcjonuje w ramach Mieleckiego Parku Przemysłowego. Dzięki dofinansowaniu z Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej wybudowano dwa nowe obiekty (biurowy budynek wielofunkcyjny i halę przemysłową), a dotychczasowe zmodernizowano. Powstał nowoczesny kompleks, wspierający innowacyjną działalność podmiotów gospodarczych i pracowników naukowych, zainteresowanych komercjalizacją wyników prowadzonych przez siebie badań.

Lokatorzy Inkubatora mogą korzystać ze specjalistycznego zaplecza badawczo-rozwojowego, na które składają się nowoczesne laboratorium pomiarowe (wyposażone m.in. w urządzenia do kontroli średnicówek oraz kalibracji i kontroli płytek wzorcowych, sprzęt do sprawdzania czujników setkowych, mikronowych i dźwigowych, urządzenia kontrolne do suwmiarek i mikrometrów) i prototypownia (umożliwia m.in. wydruki 3D, precyzyjne pomiary stykowe, obliczenia odchyłek kształtu i położenia, skanowanie bezdotykowe oraz skanowanie z procesem digitalizacji wyrobu czy pomiary chropowatości powierzchni).

Do tej pory z pobytu w mieleckim Inkubatorze skorzystało ponad 150 podmiotów. Większość z nich (120) zakończyła fazę inkubacji i zaczęła funkcjonować samodzielnie. Z tej grupy 81 firm działa nadal, a jedynie 35 nie utrzymało się na rynku. Statystyki te pokazują, że wsparcie uzyskiwane w ramach mieleckiego Inkubatora umożliwia nie tylko założenie przedsiębiorstwa, ale przede wszystkim rozwój biznesowego pomysłu w taki sposób, aby mógł on stać się podstawą długotrwałej

daną, jaką uzyskują podmioty działające w Inkubatorze, jest możliwość nawiązania bliskich kontaktów i bezpośredniej współpracy z innymi lokatorami. IN-TECH, zapewniając zaplecze infrastrukturalne do rozwijania innowacyjnych projektów, buduje przy okazji regionalną społeczność innowatorów. To często niedoceniana, a niezwykle istotna funkcja tego rodzaju instytucji.

Z NAUKI DO BIZNESU

Zdynamizowanie transferu technologii oraz sprawniejsze wdrożenie wyników badań do gospodarki to jedno z najważniejszych wyzwania rozwojowych Polski. Dla gospodarki opartej na wiedzy potrzebne jest zatem wypracowanie nowego modelu nauki i jej relacji z biznesem. Należy przy tym pamiętać, że budowa innowacyjnej gospodarki jest procesem długotrwałym, wymagającym kompleksowych i konsekwentnie realizowanych działań w dłuższym okresie.

Przełomowe innowacje coraz częściej rodzą się w wyniku pracy zespołowej o charakterze interdyscyplinarnym, w zespołach złożonych z wielu specjalistów, czasami

FOT. INKUBATOR NOWYCH TECHNOLOGII

działalności gospodarczej. Jak podkreśla Wacław Graniczko, dyrektor Inkubatora Nowych Technologii IN-TECH, kluczem do sukcesu jest stworzenie wokół nowoczesnej infrastruktury zaplecza w postaci kapitału intelektualnego. Sieć ekspertów w dziedzinie zarządzania i nowych technologii pomaga początkującym przedsiębiorcom, najczęściej wywodzącym się ze środowiska akademickiego, w dopracowaniu biznesu. W praktyce więc IN-TECH to nie tylko nowoczesne budynki, ale także profesjonalna kadra, która wspiera młodych przedsiębiorców w procesie komercjalizowania wiedzy, przeprowadza audyty technologiczne, doradza w zakresie ochrony własności przemysłowej, wskazuje źródła finansowania innowacyjnych inwestycji, organizuje spotkania kooperacyjne i szkolenia. Wartością do-

tylko z pozornie odległych dziedzin wiedzy. Co zrobić, aby eksperci – naukowcy i pracownicy sektora komercyjnego – wyspecjalizowani w wąskich obszarach, zamiast osobno, pracowali razem? Konieczne jest stworzenie kultury współpracy sprzyjającej innowacyjności i wspierającej kreatywność, instytucjonalnych ram dla inicjatyw powstających na styku sektora nauki i biznesu oraz nowoczesnego zaplecza infrastrukturalnego.

Ośrodek konsultacyjny „Science Point” i Inkubator Nowych Technologii można uznać za jedno z pierwszych ogniw regionalnych systemów innowacji. Teraz wiele będzie zależało od zaangażowania kluczowych środowisk – przede wszystkim pracowników naukowych i przedsiębiorców. ▀

Pomoc warta rozważenia

autor **Radosław Ratajczak**

Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości (AIP) zostały utworzone w 2004 r. jako kontynuacja działalności Studenckiego Forum Business Centre Club, powołanego przy największej organizacji pracodawców – Business Centre Club. Przyświecała im idea, aby młode osoby nie musiały wyjeżdżać za granicę, by realizować marzenia o własnym biznesie.

Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości funkcjonują przy 31 najlepszych uczelniach w kraju. Sieć Inkubatorów AIP stanowi największą tego typu instytucję w Europie Środkowo-Wschodniej. Obecnie w całej Polsce działa w nich ponad 1350 firm. AIP zrzesza ludzi młodych, ambitnych, dobrze wykształconych, umożliwiając im połączenie wiedzy teoretycznej, zdobytej podczas studiów, z praktycznymi umiejętnościami, które nabywają, prowadząc własną firmę. Formą prawną Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości jest Fundacja AIP, która może prowadzić działalność gospodarczą – jest płatnikiem podatku VAT oraz zgodnie z wymogiem ustawowym prowadzi pełną księgowość.

NIE NAJTRUDNIEJSZY PIERWSZY KROK

Do AIP może przystąpić każdy, kto chce przetestować własny pomysł na biznes. Jest to stosunkowo proste i nie wymaga żadnych nakładów finansowych. Pierwszym krokiem jest wypełnienie wniosku o zarejestrowanie, udostępnianego na portalu www.inkubatory.pl. Wniosek składa się z części osobowej, w której trzeba podać wszystkie dane z dowodu osobistego, numer rachunku bankowego, numer NIP oraz adres do korespondencji. Są one potrzebne do zarejestrowania firmy, przygotowania systemu bankowego oraz wyrobienia systemu fakturowego. Drugą część to minibiznesplan, który jednak nie wymaga szczegółowych analiz, a jedynie opisanie własnego pomysłu na firmę. Trzeba jeszcze wybrać konkretny oddział AIP, do którego wniosek ma trafić. Następnie kadra inkubatora ocenia możliwość realizacji oraz zgodność założeń opisanych we wniosku. Po jego akceptacji pomysłodawca zapraszany jest na spotkanie informa-

cyjne, na którym poznaje zasady związane z prowadzeniem firmy w ramach AIP oraz może szczegółowo przedstawić swój pomysł. Po spotkaniu dyrektor podejmuje decyzję o zakwalifikowaniu danej osoby do programu preinkubacji. Kolejny krok to podpisanie umowy oraz szkolenie przygotowujące do prowadzenia firmy. Beneficjent otrzymuje wszelkie niezbędne loginy i hasła do kont oraz systemów. Cała procedura rejestracyjna trwa bardzo krótko. W modelowym wzorcu zakłada się, aby od momentu zgłoszenia poprzez portal do podpisania umowy upłynęły nie więcej niż dwa dni robocze.

CO WYRÓŻNIA AIP?

Inkubatory umiejscowione są zazwyczaj przy szkole wyższej, która udostępnia im swoją infrastrukturę, co najmniej 100 m² powierzchni biurowych. Znaczna ich część to powierzchnie biurowe przeznaczone do użytkowania przez firmy działające w ramach AIP. Przeważnie są to sala konferencyjna oraz biuro typu open-space, czyli przestrzeń współdzielona z innymi lokatorami inkubatora. Wszyscy mają też możliwość korzystania z darmowego dostępu do komputerów z łączami szybkiego internetu, telefonu z faksem, drukarki oraz innych urządzeń biurowych. Osoba zainteresowana prowadzeniem firmy nie musi zakładać działalności gospodarczej, lecz wykorzystuje osobowość prawną AIP (model preinkubacji). Choć formalnie działa w ramach jej struktury, to w rzeczywistości realizuje swoje własne przedsięwzięcie. Młody przedsiębiorca jest zwolniony z konieczności opłacania comiesięcznej składki do ZUS. Nie figuruje bowiem w rejestrach jako osoba prowadząca jednoosobową działalność gospodarczą. Dzięki temu po usamodzielnieniu

FOT. KRZYSZTOF KOCH

się – wyjściu z AIP – ma możliwość korzystania z programów pomocowych na zakładanie działalności gospodarczej. Każda z firm działających w AIP jest co miesiąc indywidualnie rozliczana z uzyskanego przychodu oraz odprowadza składki na ubezpieczenia społeczne w ramach wewnętrznej struktury. Firmie udostępniane jest indywidualne konto bankowe – subkonto prowadzone na rachunku bankowym Fundacji AIP – do zalegalizowania wszystkich przychodów i kosztów, jakie wygeneruje. Wszystkie dokumenty księgowo są wystawiane i weryfikowane pod nadzorem kadry danego AIP, która przesyła je do Działu Księgowego w Warszawie. Zadaniem osoby prowadzącej firmę jest dostarczenie ich w odpowiednim terminie. To Dział Księgowy dba o prawidłowe księgowanie oraz rozliczanie z urzędem skarbowym i ZUS. Działanie obsługi księgowej skonstruowane jest w taki sposób, aby młody przedsiębiorca mógł nauczyć się procedur i zasad związanych z obrotem dokumentami księgowymi, a także zaznajomić się z wszelkimi zagadnieniami niezbędnymi do prowadzenia wybranej przez niego działalności.

Przez cały okres działania w AIP można liczyć na wsparcie Biura Prawnego. Dotyczy to m.in. tworzenia i weryfikowania umów, konstruowania regulaminów lub przygotowywania dokumentacji przetargowych. W imieniu przedsiębiorcy w sprawach biznesowych występuje zawsze Fundacja. W sytuacjach spornych, których w biznesie nie brakuje, osoba taka nie jest pozostawiona „sama sobie” i otrzymuje fachowe wsparcie. Doświadczona kadra pomaga również w kształtowaniu własnej ścieżki rozwoju i doradza w wyborze odpowiedniej formy prawnej po opuszczeniu AIP. Dzięki bezpłatnym szkoleniom, których tematyka dotyczy prowadzenia i zarządzania firmą, możliwe jest zdobycie kwalifikacji przydatnych na rynku pracy. Dla początkujących przedsiębiorców ważna jest także darmowa pomoc w promocji i reklamie, udzielana za pośrednictwem agencji PR i marketingowych obsługujących AIP, lub na portalu inkubatory.pl.

ZALETY NOWEGO PODEJŚCIA

Od 2012 r. Fundacja AIP prowadzi program AIP 2.0, na który składają się trzy główne obszary wsparcia początkującego przedsiębiorcy. Dotyczą one firmy, wiedzy i społeczności.

Założenie firmy w ramach AIP trwa zaledwie dobę. Po zapoznaniu się z regulaminem i upewnieniem się, że działalność mieści się w obszarze wpisów KRS Fundacji, zainteresowana osoba podpisuje umowę i staje się pełnoprawnym uczestnikiem programu. Może on skorzystać z porad prawnych i skupić się na rozwoju swojej firmy oraz budowaniu bazy

klientów. Inkubatory zapewniają również kompleksowe zaplecze. Firma otrzymuje dostęp do StartUp House – przestrzeni wraz z niezbędnym sprzętem. W wynajętym wspólnie pomieszczeniu pracują firmy reprezentujące rozmaite branże. W takim często kreatywnym środowisku, mając kontakt z innymi ludźmi, mogą powstać nowe, ciekawe pomysły. Funkcjonuje też wewnętrzna giełda zleceń, wymiana barterowa usług start-upów (firm w początkowej fazie rozwoju).

Przez pierwsze trzy miesiące młodzi przedsiębiorcy uczestniczą w regularnie organizowanych indywidualnych spotkaniach Kick-off, podczas których otrzymują wsparcie i doradztwo biznesowe od dyrektora swojego inkubatora. Ich celem jest wypracowanie efektywnego modelu biznesowego. Na zakończenie start-up dostaje profesjonalną informację zwrotną dotyczącą jego działań. Kontynuacją są odbywające się raz na pół roku spotkania monitorujące postępy firm oraz Startup Mentoring, którego zadaniem jest zbudowanie relacji początkujący start-up – doświadczony przedsiębiorca. Ma to sprzyjać aktywizacji i inspiracji stawiającym swe pierwsze kroki w biznesie oraz zachęcić do dzielenia się wiedzą przez doświadczonych przedsiębiorców. Poza spotkaniami indywidualnymi organizowane są cotygodniowe Startup Trainings, podczas których poruszana jest różnorodna tematyka biznesowa. To także okazja do spotkań osób mających firmę w AIP i wymiany doświadczeń między sobą lub z prowadzącym spotkanie ekspertem.

Duże znaczenie dla rozwoju firmy mają też relacje biznesowe nawiązywane w nie-

formalnej atmosferze. AIP dostrzega tę zależność i stara się zadbać o ten aspekt zarówno na poziomie lokalnym, jak i ogólnopolskim. W 31 oddziałach inkubatora proponowane są cyklicznie spotkania, tzw. StartUp Mixery. Organizowane są dla grup 10-20-osobowych i składają się z trzech części: prezentacji start-upów, spotkań z gościem – biznesowym autorytetem, oraz networkingu przy cateringu, czyli budowania kontaktów biznesowych z innymi uczestnikami. Podczas spotkań wyłaniany jest najciekawszy start-up, który będzie mógł wziąć udział w ogólnopolskim Kongresie Startupów na Stadionie Narodowym w Warszawie. Fundacja AIP zamierza go zorganizować, aby stworzyć możliwość nawiązania międzynarodowych kontaktów i zaprezentowania swojej firmy szerszemu gronu odbiorców. Podczas Kongresu planowane są również panele warsztatowo-coachingowe czy też wystąpienie guru biznesu światowego formatu. Dodatkowo start-upy będą mogły uczestniczyć w tworzeniu „Postulatów przedsiębiorcy”, dokumentu adresowanego do osób odpowiedzialnych za tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości.

KILKA SŁÓW NA ZAKOŃCZENIE

Prowadzenie własnej działalności gospodarczej bez konieczności rejestracji firmy to obecnie jeden z najlepszych modeli wsparcia młodych przedsiębiorców. Stanowi dobrą alternatywę dla osób, które mają pomysł na biznes, lecz boją się ryzyka i porażki. Wszystkie te elementy w AIP ograniczono bowiem do minimum. ▶

Koszty prowadzenia działalności w ramach AIP ograniczone są do minimum. Tabelka przedstawia symulację kosztów związanych z prowadzeniem własnej firmy oraz firmy działającej w inkubatorze

Rodzaj kosztu	Własna firma	Firma w ramach AIP
Rejestracja firmy	0-170 zł	0 zł
ZUS	380-880 zł	0 zł
Biuro	400 zł	w pakiecie
Prowadzenie księgowości	min. 150 zł	25 dokumentów w pakiecie
Szkolenia i konferencje	500 zł	w pakiecie
Porady prawne	100 zł/godz.	2,5 godz. w pakiecie
Promocja firmy	600 zł	
Przybliżony łączny miesięczny koszt prowadzenia firmy	ok. 2800 zł	250 zł

Środki NCBR dla naukowców

autor **Anna Tomtas-Anders**

Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBR) działa od 2007 r. Wspiera polskie jednostki naukowe oraz przedsiębiorstwa w rozwijaniu ich zdolności do tworzenia i wdrażania innowacyjnych rozwiązań, bazujących na wynikach badań naukowych.

Do głównych zadań NCBR – finansowanych zarówno ze środków Unii Europejskiej, jak i z budżetu państwa – należy realizacja strategicznych programów badań naukowych, prac rozwojowych i badań stosowanych, wspieranie komercjalizacji oraz innych form transferu wyników badań do gospodarki, a także zapewnienie dobrych warunków dla rozwoju kadry naukowej. W styczniu ogłoszono harmonogram konkursów na 2013 r., w ramach których będzie można pozyskać fundusze na tworzenie, rozwój i wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań do praktyki. Stwarza to więc możliwość zacieśnienia współpracy pomiędzy sektorem nauki i biznesem.

PROGRAMY KRAJOWE

W II kwartale 2013 r. planowane jest ogłoszenie 3. edycji programu **INNOTECH**, wspierającego rozwój innowacji technologicznych w oparciu o współpracę sektora przemysłu z sektorem badawczo-rozwojowym (B+R). INNOTECH obejmuje dwie ścieżki programowe: In-Tech i Hi-Tech. W ramach In-Tech o wsparcie mogą ubiegać się jednostki naukowe działające w konsorcjach z udziałem przedsiębiorstwa. Z kolei ścieżka Hi-Tech, skierowana na wsparcie branży zaawansowanych technologii, przeznaczona jest wyłącznie dla przedsiębiorców MŚP. W ramach poprzednich dwóch edycji konkursu do NCBR wpłynęło łącznie 808 wniosków, z których 343 uzyskały dofinansowanie (284 w In-Tech i 59 w Hi-Tech). Wstępnie planowana wysokość budżetu programu na rok 2013 to 260 mln zł.

Jednostki naukowe, konsorcja oraz centra naukowo-przemysłowe będą mogły uzyskać wsparcie na realizację fazy badań stosowanych (poprzedzającą etap badań przemysłowych) w 3. edycji **Programu Badań Stosowanych**, którego uruchomienie zaplanowano na wrzesień 2013 r.

Popularny wśród naukowców program obejmuje swoim zakresem zarówno prowadzenie prac badawczych w celu zdobycia wiedzy mającej zastosowanie praktyczne (ścieżka A), jak i badania pozwalające na osiągnięcie założonych celów praktycznych poprzez zastosowanie nowych rozwiązań w określonych branżach (ścieżka B). Budżet konkursu będzie wynosić 240 mln zł. Co ważne, projekty, których rezultaty charakteryzować się będą innowacyjnością oraz znaczącym potencjałem komercyjnym, mogą ubiegać się o dalsze dofinansowanie w ramach programu **INNOTECH**.

NCBR zamierza również ogłosić w II i IV kwartale tego roku dwie kolejne edycje programu **PATENT PLUS**, o budżecie 10 mln zł każda. Celem programu jest zwiększenie liczby zgłoszeń patentowych oraz zachęcenie do występowania o prawną ochronę wyników prowadzonych badań. Wsparcie może dotyczyć kosztów niezbędnych do przygotowania zgłoszenia patentowego w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej lub poniesionych w procedurze międzynarodowej, procedurach regionalnych lub procedurze krajowej do urzędu patentowego innego państwa, w tym również koszty czynności rzecznika patentowego. Ponadto w ramach programu możliwe jest finansowanie zadań związanych z ułatwianiem pozyskiwania partnerów do komercjalizacji wynalazków oraz dofinansowanie szkoleń i upowszechniania wiedzy o ochronie własności przemysłowej. Innym programem, którego celem jest wsparcie procesu komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych w jednostkach naukowych i przedsiębiorstwach, jest **BRIDGE**: Badanie Rozwój Innowacje. W ramach tego pilotażowego przedsięwzięcia można ubiegać się o wsparcie, które dostosowane jest do indywidualnych potrzeb wnioskodawcy

– forma i wysokość ustalone są w drodze negocjacji. Warunkiem wzięcia udziału jest gotowość uczestnika do przekazania na rzecz NCBR co najmniej 1/5 części prawa własności do posiadanych majątkowych praw własności intelektualnej. Nabór odbywa się w trybie ciągłym, czyli do wyczerpania przeznaczonych na to środków finansowych.

W grudniu 2013 r. ogłoszony zostanie konkurs skierowany do młodych naukowców w ramach 5. edycji programu **LIDER**. O dofinansowanie na projekt w wysokości do 1,2 mln zł mogą ubiegać się osoby, które nie ukończyły 35 lat, rozpoczynają karierę naukową (posiadają stopień doktora) oraz realizują innowacyjny projekt badawczy w jednostce naukowej. **LIDER** to szansa na poszerzenie kompetencji młodych naukowców w samodzielnym planowaniu, zarządzaniu i kierowaniu własnym zespołem badawczym oraz realizacji projektów badawczych posiadających potencjał do wdrożenia w gospodarce.

PROGRAMY MIĘDZYNARODOWE

NCBR w 2013 r. planuje również kontynuację wsparcia realizacji projektów międzynarodowych, w ramach takich programów, jak **EUREKA**, tematyczne programy **ERA-Net**, **ENIAC**, **CORNET** czy **AAL**. Szczegółowe informacje o wszystkich programach można znaleźć na stronie internetowej Narodowego Centrum Badań i Rozwoju: www.ncbir.pl. ▶

Opracowano na podstawie materiałów dostępnych na stronie www.ncbir.pl

Połączyć naukę z biznesem

autor **Magdalena Statucka**

Centrum Innowacji i Transferu Technologii (CiTT) to jednostka ogólnouczelniana Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Celem jej działalności jest lepsze wykorzystanie potencjału intelektualnego i technicznego oraz transfer (sprzedaż lub nieodpłatne przekazanie) do gospodarki wyników badań naukowych i prac rozwojowych uniwersytetu.

Zakres oferowanych usług jest bardzo szeroki, począwszy od komercjalizacji wyników badań, poszukiwania w kraju i za granicą odbiorców opracowanych innowacyjnych rozwiązań technologicznych, poprzez usługi związane z ochroną własności intelektualnej i przemysłowej, a skończywszy na szkoleniach i doradztwie z zakresu przedsiębiorczości. Rocznie realizowane są tu zadania o łącznej wartości około 1,2 mln zł.

DLA KAŻDEGO COŚ POŻYTECZNEGO

CiTT było jednym z inicjatorów zakładania klastrów regionalnych. Brało udział w tworzeniu umowy współpracy oraz wnioskowało o środki unijne. Obecnie wyszukuje ekspertów uniwersyteckich, którzy są chętni do podjęcia wspólnych inicjatyw z przedsiębiorcami. Współpracuje również z regionalnymi parkami technologicznymi w Olsztynie, Elblągu oraz Ełku, organizując szkolenia, doradztwo technologiczne i wizyty studyjne dla naukowców UWM. Te ostatnie są doskonałą okazją do tego, by uzyskać wiedzę o potrzebach i oczekiwaniach lokatorów parków w zakresie możliwości współpracy z jednostkami naukowymi. Jako członek międzynarodowej sieci Enterprise Europe Network utrzymuje kontakty z organizacjami zajmującymi się komercjalizacją oraz transferem technologii na całym świecie. Wyszukuje ciekawe zagraniczne oferty technologiczne i zajmuje się ich promocją wśród regionalnych przedsiębiorców, upowszechnia technologie opracowane w regionie na arenie międzynarodowej i organizuje spotkania biznesowe.

Wspierając rozwój technologiczny przedsiębiorstw, pomaga przygotować wymaganą dokumentację, szkoli personel w za-

kresie niezbędnej wiedzy technologicznej, a także udziela wsparcia technicznego (doradztwo oraz pomoc w trakcie procesu wdrażania). Zgłaszając się do Centrum, firmy mogą skorzystać z audytu technologicznego, który rozpozna ich zapotrzebowanie na rozwiązanie technologiczne. Następnie CiTT poprzez sieć międzynarodowych kontaktów szuka rozwiązania dopasowanego do indywidualnych wymagań przedsiębiorstwa. Gwarantuje także wsparcie podczas negocjacji z twórcami technologii. Obecnie CiTT realizuje dwa projekty wspierające przedsiębiorstwa we wdrażaniu innowacji: jeden dla branży spożywczej, a drugi dla branży maszynowej/energii odnawialnej. Przedsiębiorcy mogą skorzystać z utworzonej bazy technologiczno-usługowej (www.oferty.uwm.edu.pl), w której na bieżąco zamieszczane są informacje o rozwiązaniach technologicznych. Z kolei dla regionalnych rozwiązań technologicznych, które mogą zgłaszać naukowcy i przedsiębiorcy, wyszukuje odbiorców na całym świecie, przygotowując i promując oferty w międzynarodowej bazie, czy też szuka odbiorców.

Obecnie coraz więcej twórców i przedsiębiorców zgłasza się do CiTT w celu uzyskania informacji o możliwościach, formie oraz procedurach ochrony opracowanych wynalazków, wzorów, dzieł. Centrum współpracuje z ekspertem z dziedziny ochrony własności intelektualnej, który każdej firmie udziela indywidualnego doradztwa w wymaganym przez nią zakresie.

WYMIANA WIEDZY

CiTT oferuje wsparcie organizacyjne lub tłumaczeniowe podczas międzynarodowych spotkań kooperacyjnych dla

FOT. ARCHIWUM CiTT

przedsiębiorców i twórców technologii. W 2012 r. było m.in. głównym organizatorem spotkań kooperacyjnych dla branży meblarskiej podczas targów MTM w Ostródzie, a w 2013 r. jest oficjalnym współorganizatorem spotkań kooperacyjnych dla branży ICT w Hannoverze – CeBIT, podczas których zaplanowano ponad 1200 spotkań.

Wymianę wiedzy oraz doświadczeń pomiędzy naukowcami, przedsiębiorcami a regionalnymi władzami umożliwiają branżowe szkolenia, seminaria oraz inne formy spotkań, w których CiTT pośredniczy. W 2012 r. było m.in. inicjatorem i organizatorem regionalnej konferencji „Biogazownie w Polsce i UE – technologie, opłacalność, realizacje”, w której uczestniczyło ponad 100 osób.

Dla studentów i młodych naukowców organizowane są wydarzenia mające zachęcić ich do podejmowania działań biznesowych. Przykładem są odbywające się corocznie Dni Przedsiębiorczości Akademickiej, podczas których można dowiedzieć się, jak założyć i zdobyć pieniądze na własną działalność gospodarczą czy też jak zbudować wizerunek firmy i pozyskać klientów. ▸

Patronat honorowy

URZĄD PATENTOWY
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Narodowe Centrum
Badań i Rozwoju

Realizacja projektu "Przedsiębiorczy naukowiec – kreator jutra" została dofinansowana przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach przedsięwzięcia "Kreator innowacyjności – wsparcie innowacyjnej przedsiębiorczości akademickiej"